

ПРАВОВИЙ ОБМЕЖУВАЛЬНИЙ ІМПЕРАТИВ ЩОДО ПОДАРУНКІВ, ПРИЙНЯТИХ В УМОВАХ КОНФЛІКТУ ІНТЕРЕСІВ

LEGAL RESTRICTIVE IMPERATIVE FOR GIFTS ACCEPTED IN A CONFLICT OF INTEREST

Проневич О.С., д.ю.н., професор,
професор кафедри службового та медичного права

Навчально-науковий інститут права Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Статтю присвячено осмисленню стану правового закріплення обмежень щодо отримання подарунків, прийнятих в умовах конфлікту інтересів. Проаналізовано зміст закріплених у вітчизняному антикорупційному законодавстві стрижневих дефініцій «подарунок», «приватний інтерес», «реальний конфлікт інтересів», «потенційний конфлікт інтересів». Констатовано недостатню чіткість та певну контрверсійність цих правових категорій, що потенційно може негативно впливати на правомірність рішень та/або дій суб'єктів владних повноважень. У зазначеному контексті встановлено, що ознакою неправомірності отримання подарунків, прийнятих в умовах конфлікту інтересів, є наявність приватного інтересу, що суперечить службовим чи представницьким повноваженням осіб, зазначених у частині першій статті 3 чинного Закону України «Про запобігання корупції». Здійснено спробу комплексного тлумачення змісту подарунків, до яких титульним антикорупційним законом віднесено грошові кошти, інше майно, переваги, пільги, послуги, нематеріальні активи. Наголошено на поширенні заходів у сфері запобігання та врегулювання конфлікту інтересів на таких суб'єктів: осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування; осіб, які для цілей Закону України «Про запобігання корупції» прирівнюються до попередньої категорії осіб (посадових осіб юридичних осіб публічного права, у тому числі в сфері охорони здоров'я; осіб, уповноважених надавати публічні послуги); представників громадських об'єднань, наукових установ, навчальних закладів; експертів відповідної кваліфікації; осіб, які входять до складу конкурсних комісій, громадських рад. Визнано наявність підстав для класифікації обмежень щодо одержання подарунків на заборонені, дозволені з певними обмеженнями та дозволені. Охарактеризовано формально-правові підстави правомірного отримання подарунків. Указано, що після отримання дозволеного подарунка особа зобов'язана не приймати рішень та не вчиняти дій на користь особи, від якої отримано такий подарунок. Сформульовано висновок, що рішення, прийняте особою на користь особи, від якої вона чи її близькі особи отримали подарунок, вважається таким, що прийняте в умовах конфлікту інтересів, а тому підлягає скасуванню.

Ключові слова: адміністративно-правове забезпечення, конфлікт інтересів, обмеження подарунків, запобігання конфлікту інтересів, врегулювання конфлікту інтересів, запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, державні службовці, охорона здоров'я.

The article is devoted to understanding the state of legal consolidation of restrictions on receiving gifts accepted in the context of a conflict of interest. The content of the core definitions "gift", "private interest", "real conflict of interest", "potential conflict of interest" enshrined in the domestic anti-corruption legislation is analyzed. The lack of clarity and certain controversy of these legal categories is stated, which can potentially negatively affect the legitimacy of decisions and / or actions of subjects of power. In this context, it has been established that a sign of the illegality of receiving gifts accepted under conditions of a conflict of interest is the presence of a private interest that is contrary to official or representative powers of the persons specified in part one of Article 3 of the current Law of Ukraine "On the Prevention of Corruption". An attempt has been made to interpret the content of gifts in a complex way, to which the title anti-corruption law includes cash, other property, benefits, benefits, services, intangible assets.

The distribution of measures in the field of prevention and settlement of conflicts of interest to such subjects is noted: persons authorized to perform the functions of the state or local government; persons, for the purposes of the Law of Ukraine "On the Prevention of Corruption" are equated to the previous category of persons (officials of legal entities of public law, including in the field of healthcare; persons authorized to provide public services); representatives of public associations, scientific institutions, educational institutions; experts of appropriate qualification; persons who are members of competition commissions, public councils. It is recognized that there are grounds for classifying restrictions on receiving gifts as prohibited, permitted with certain restrictions and permitted. The formal legal grounds for the legitimate receipt of gifts are characterized. It is stated that after receiving a permitted gift, a person is obliged not to make decisions or take actions in favor of the person from whom such a gift was received. The conclusion is formulated that a decision made by a person in favor of the person from whom she or his relatives received a gift is considered to be taken in conditions of a conflict of interest, and therefore is subject to cancellation.

Key words: administrative and legal support, conflict of interest, restriction of gifts, prevention of conflict of interest, settlement of conflict of interest, prevention and settlement of conflict of interest, civil servants, healthcare.

Постановка проблеми. Забезпечення належного організаційно-правового врегулювання конфлікту інтересів є стратегічним пріоритетом антикорупційної діяльності органів публічної влади та інститутів громадянського суспільства. Екзистенційне значення перманентної новелізації антикорупційного законодавства та розбудови антикорупційної інституційної інфраструктури формально визначено безумовним імперативом в Україні та державах-членах Європейського Союзу [1, с. 261]. У контексті нейтралізації виникнення корупційних ризиків в публічно-владній діяльності осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, особлива увага приділяється врегулюванню проблеми отримання подарунків. У Державній антикорупційній програмі на 2023–2025 роки констатується недосконалість «правової регламентації заборон та обмежень на одержання подарунків, участі у певних правовідносинах» [2]. Застосування ефективних легальних запобіжних заходів сприяє унорму-

ванню конфлікту інтересів, тобто суперечності між приватними інтересами публічного службовця та його службовими обов'язками. Наявність приватних інтересів може вплинути на об'єктивність та неупередженість прийняття рішень, вчинення чи невчинення дій при здійсненні посадовими/службовими особами публічно-владних управлінських функцій на підставі законодавства. Зазначимо, що особлива соціальна значущість дотримання антикорупційного імперативу щодо забезпечення правомірності отримання подарунків об'єктивно зумовлена високим рівнем правового нігілізму та толеруванням проявів корупції частиною суспільства. Як наслідок, існує висока ймовірність спроб передачі подарунків посадовій/службовій особі або суб'єкту делегованих повноважень з метою вирішення питань у власних інтересах особами: які зацікавлені в певних офіційних діях установи, в якій працює службовець; які ведуть бізнес або розраховують на ведення бізнесу з цією установою; які здійснюють певні види діяльності,

що регулюються відповідною установою; на інтереси яких може вплинути виконання чи невиконання службовцем своїх посадових обов'язків та інше [3].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окремі праці вітчизняних фахівців присвячено вивченню шляхів запобігання та врегулювання конфлікту інтересів як способу протидії корупції [4], антикорупційних заборон та обмежень у діяльності поліцейських [5], правового врегулювання конфлікту інтересів в системі антикорупційного права [6], обмежень подарунків публічних службовців [7, с. 222], правообмежень посадових осіб дипломатичної служби щодо одержання подарунків [8, с. 107–114] тощо. Комплексний аналіз цих наукових досліджень дає підстави стверджувати, що в адміністративно-правовій науці не сформувалося традиції системного дослідження стану правового забезпечення обмежень щодо отримання подарунків, прийнятих в умовах конфлікту інтересів.

Невирішені раніше проблеми. Примітно, що не в усіх випадках заборони та обмеження на одержання подарунків забезпечені заходами юридичної відповідальності [2]. Зазначимо, що рішення, прийняті посадовою/службовою особою органу публічної влади на користь особи, від якої вона чи її близькі особи отримали подарунок, вважаються такими, що прийняті в умовах конфлікту інтересів, однак зміст даного конфлікту інтересів, момент його виникнення, процедури та способи врегулювання, юридичні наслідки у чинному Законі України «Про запобігання корупції» не конкретизуються. Наслідком існування низки законодавчих лакун і правових колізій є некоректне тлумачення публічними службовцями ситуацій, пов'язаних з отриманням подарунків в умовах конфлікту інтересів, та неправомірної кваліфікації відповідних рішень і дій посадових/службових осіб спеціально уповноваженими суб'єктами у сфері протидії корупції (органами прокуратури, Національною поліцією України, Національним антикорупційним бюро України, Національним агентством з питань запобігання корупції, судовими органами тощо). Наразі зберігається нагальна необхідність вдосконалення правової регламентації ситуацій конфлікту інтересів, підготовки відповідних ґрунтовних роз'яснень Національним агентством з питань запобігання корупції, ініціювання репрезентативного фахового дискурсу у контексті активізації наукового дослідження міждисциплінарної антикорупційної догми обмежень щодо отримання подарунків, прийнятих в умовах конфлікту інтересів [7, с. 222].

Метою статті є осмислення специфіки артикуляції та легалізації правового обмежувального імперативу щодо подарунків, прийнятих в умовах конфлікту інтересів.

Виклад основного матеріалу. Чинний Закон України «Про запобігання корупції» не містить легального визначення родового поняття «конфлікт інтересів». Натомість законодавець дає можливість його тлумачення кризь призму розуміння сутності «реального конфлікту інтересів», «потенційного конфлікту інтересів», «приватного інтересу». Принагідно зазначимо, що реальний конфлікт інтересів визначено як суперечність між приватним інтересом особи та її службовими чи представницькими повноваженнями, що впливає на об'єктивність або неупередженість прийняття рішень, або на вчинення чи невчинення дій під час виконання зазначених повноважень. Натомість потенційний конфлікт інтересів полягає в наявності у особи приватного інтересу у сфері, в якій вона виконує свої службові чи представницькі повноваження, що може вплинути на об'єктивність чи неупередженість прийняття нею рішень, або на вчинення чи невчинення дій під час виконання зазначених повноважень. Приватний інтересом є будь-який майновий чи немайновий інтерес особи, у тому числі зумовлений особистими, сімейними, дружніми чи іншими позаслужбовими стосунками з фізичними чи юридичними особами, у тому числі ті, що виникають у зв'язку з членством або діяльністю в громадських, полі-

тичних, релігійних чи інших організаціях [9]. Зауважимо, що наведені вище легальні визначення стрижневих категорій антикорупційної догми конфлікту інтересів досить абстрактні та внутрішньо суперечливі. Так, виокремлення в дефініції «реальний конфлікт інтересів» ознаки суперечності створює підґрунтя для звуженого сприйняття впливу на об'єктивність та неупередженість прийняття рішень особами, уповноваженими на виконання функцій держави та місцевого самоврядування, не будь-якого приватного інтересу, а лише такого, що суперечить «службовим чи представницьким повноваженням». Суттєво ускладнює розуміння і тлумачення змісту категорій «потенційний конфлікт інтересів» та «реальний конфлікт інтересів» необхідність пошуку співвідношення складних соціально-правових феноменів приватного інтересу та службових/представницьких повноважень» [2]. Вищезазначене суттєво впливає на дотримання обмежень щодо отримання подарунків, прийнятих в умовах конфлікту інтересів.

Закріплені у Законі України «Про запобігання корупції» визначення потенційного та реального конфлікту інтересу дають можливість артикулювати поняття «конфлікт інтересів» у широкому сенсі як ситуацію виникнення у публічного службовця або суб'єкта делегованих повноважень приватного інтересу у сфері виконання ним публічно-владних повноважень, що неминуче спричиняє реальний або потенційний нелегітимний вплив на об'єктивність чи неупередженість прийняття ними рішень, вчинення або невчинення дій. Складовими конфлікту інтересів є приватний інтерес, дискреційні службові або представницькі повноваження (значення мають як професійні обов'язки публічного службовця, так й його повноваження як керівника), наявність суперечності між приватним інтересом та публічно-владними повноваженнями.

Правила та обмеження щодо отримання подарунків для осіб, зазначених у підпунктах 1 та 2 ч. 1 ст. 3 Закону України «Про запобігання корупції», закріплено законодавчо. Згідно з абзацом 9 ч. 1 ст. 1 цього Закону дефініція «подарунок» визначена як грошові кошти або інше майно, переваги, пільги, послуги, нематеріальні активи, які надають/одержують безоплатно або за ціною, нижчою мінімальної ринкової [9] (принагідно зазначимо, що відповідно до ст.ст. 717 та 718 Цивільного кодексу України поняття «дарунок» тлумачиться як рухомі речі, в тому числі гроші та цінні папери, нерухомі речі, майнові права, які передаються обдаровуваному безоплатно у власність [10]). Згідно з пунктом 1 ч. 1 ст. 23 Закону України «Про запобігання корупції» прямо встановлено заборону особам, уповноваженим на виконання функцій держави та місцевого самоврядування, одержувати подарунки у певних випадках. Так, особам забороняється безпосередньо або через інших осіб вимагати, просити, одержувати подарунки для себе чи близьких їм осіб від юридичних або фізичних осіб у зв'язку із здійсненням такими особами діяльності, пов'язаної із виконанням функцій держави або місцевого самоврядування, а також якщо особа, яка дарує, перебуває в підпорядкуванні такої особи.

Зазначимо, що грошовими коштами є готівка, кошти (гривня або іноземна валюта) на рахунках у банках та депозити до запитання. Майном у якості подарунка може виступати окрема річ, сукупність речей, а також майнові права та обов'язки. Переваги виявляються в привілеях, додаткових гарантіях, які ставлять особу, якій вони надаються, в нерівне становище з іншими особами. Пільга є звільненням особи від загальних для усіх громадян (чи їх певної категорії) обов'язків і зобов'язань, а також встановлення для особи додаткових прав, які можуть бути майновими та немайновими. Під послугами розуміють діяльність суб'єктів, яка не набуває матеріально-речової форми й задовольняє певні потреби замовників, здійснюється виробником на замовлення будь-яких споживачів (окремих громадян, підприємств, організацій, підприєм-

ців), змінюють стан одиниць, які споживають ці послуги. Нематеріальними активами є результати інтелектуальної діяльності, а також інші аналогічні права, визнані об'єктом права власності (інтелектуальної власності), право користування майном та майновими правами платника податку в установленому законодавством порядку, у тому числі набуті в установленому законодавством порядку права користування природними ресурсами, майном та майновими правами [7, с. 223].

Окремо наголосимо, що особами, які прирівнюються до осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування є: посадові особи юридичних осіб публічного права, особи, які входять до складу наглядової ради державного банку, державного підприємства або державної організації, що має на меті одержання прибутку, господарського товариства, у статутному капіталі якого більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі, члени Ради нагляду за аудиторською діяльністю Органу суспільного нагляду за аудиторською діяльністю, посадові особи та інспектори Інспекції із забезпечення якості Органу суспільного нагляду за аудиторською діяльністю, Голова, заступники Голови, інші члени Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти, крім обраних з числа здобувачів вищої освіти та представників всеукраїнських об'єднань організацій роботодавців, а також посадові особи секретаріату Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти; особи, які не є державними службовцями, посадовими особами місцевого самоврядування, але надають публічні послуги (аудитори, нотаріуси, приватні виконавці, оцінювачі, а також експерти, арбітражні керуючі, незалежні посередники, члени трудового арбітражу, третейські судді під час виконання ними цих функцій, інші особи, визначені законом); представники громадських об'єднань, наукових установ, навчальних закладів, експертів відповідної кваліфікації, інші особи, які входять до складу конкурсних та дисциплінарних комісій, утворених відповідно до Закону України «Про державну службу», Закону України «Про службу в органах місцевого самоврядування», інших законів (крім іноземців-нерезидентів, які входять до складу таких комісій), Громадської ради доброчесності, утвореної відповідно до Закону України «Про судоустрій і статус суддів», і при цьому не є особами, які безпосередньо виконують державні функції, особи, визнані такими, які мають значну економічну та політичну вагу в суспільному житті (олігархами) відповідно до Закону України «Про запобігання загрозам національній безпеці, пов'язаним із надмірним впливом осіб, які мають значну економічну або політичну вагу в суспільному житті (олігархів)» [9]. Примітно, що на посадових/службових осіб суб'єктів публічного адміністрування у сфері охорони здоров'я як посадових осіб юридичних осіб публічного права також поширюються вимоги щодо отримання подарунків в умовах конфлікту інтересів.

Обмеження щодо отримання подарунків встановлено відповідно до ст.ст. 23 та 24 Закону України «Про запобігання корупції». Ці норми права системно проаналізовано у Методичних рекомендаціях щодо застосування окремих положень Закону України «Про запобігання корупції» стосовно запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, дотримання обмежень щодо запобігання корупції від 21 жовтня 2022 року № 13, підготовлених Національним агентством з питань запобігання корупції [11]. Згідно зі ст. 23 Закону України «Про запобігання корупції» встановлено обмеження щодо одержання подарунків, які класифіковано на три категорії: заборонені подарунки, які не можна отримувати за будь-яких обставин; так звані «обмежені» подарунки, які можна отримувати, але лише в певних випадках, за певних обставин і в межах конкретної суми, встановленої законом; дозволені подарунки, які можна отримувати без обмежень щодо кількості, якості, частоти дарування, їхньої вартості [9]. Важливо усвідомлювати, що після отримання дозволеного подарунка

особа зобов'язана не приймати рішень та не вчиняти дій на користь особи, від якої отримано такий подарунок. Вітчизняні дослідники розмежовують такі подарунки на абсолютно дозволені (одержання яких дозволено без дотримання будь-яких обмежень) та дозволені «у визначених межах» [12, с. 95]. Рішення, прийняте особою на користь особи, від якої вона чи її близькі особи отримали подарунок, вважається таким, що прийняте в умовах конфлікту інтересів, а тому підлягає скасуванню відповідно до ч. 1 ст. 67 титульного антикорупційного закону [9].

Відповідно до ч. 1 ст. 23 Закону України «Про запобігання корупції» встановлено заборону безпосередньо або через інших осіб вимагати, просити, одержувати подарунки для себе чи близьких їм осіб від юридичних або фізичних осіб: у зв'язку із здійсненням такими особами діяльності, пов'язаної із виконанням функцій держави або місцевого самоврядування; якщо особа, яка дарує, перебуває в підпорядкуванні такої особи. Натомість дозволено отримувати подарунки, які відповідають загально визначеним уявленням про гостинність (ч. 2 ст. 23 зазначеного Закону). Однак законодавець уникає чіткої сутнісної легальної інтерпретації «загально визначених уявлення про гостинність». Водночас зауважимо, що у розділі 2 «Права, обов'язки, заборони» Типової антикорупційної програми юридичної особи така дефініція відсутня, однак передбачено, що керівнику, членам органів управління, посадовим особам усіх рівнів, Уповноваженій особі, працівникам та представникам юридичної особи забороняється: дарувати та отримувати подарунки з порушенням вимог законодавства та цієї антикорупційної програми щодо надання та приймання ділової гостинності та подарунків. Примітно, що в цьому документі закріплено категорію «ділова гостинність», що охоплює представницькі заходи (ділові сніданки, обіди, вечери, фуршети, дегустації, інші заходи), відшкодування витрат на дорогу, проживання, інші види витрат, які здійснюються компанією (юридичною особою) або стосовно компанії з метою встановлення чи налагодження ділових відносин або з іншою метою, пов'язаною з діяльністю компанії (юридичної особи) [13].

Особливий науковий та прикладний інтерес становлять дозволені подарунки, які можна одержувати без будь-яких обмежень. До цієї категорії належать подарунки від близьких осіб, до яких належать члени сім'ї суб'єкта, зазначеного у частині першій статті 3 Закону України «Про запобігання корупції», а саме: чоловік, дружина, батько, мати, вітчм, мачуха, син, дочка, пасинок, падчерка, рідний та двоюрідний брати, рідна та двоюрідна сестри, рідний брат та сестра дружини (чоловіка), племінник, племінниця, рідний дядько, рідна тітка, дід, баба, прадід, прабаба, внук, внучка, правнук, правнучка, зять, невістка, тесть, теща, свекор, свекруха, батько та мати дружини (чоловіка) сина (дочки), усиновлювач чи усиновлений, опікун чи піклувальник, особа, яка перебуває під опікою або піклуванням зазначеного суб'єкта (абзац 3 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про запобігання корупції»). Загалом близькі особи поділяють на дві групи. До першої групи належать такі особи, які будуть вважатися близькими незалежно від спільного проживання та інших обставин (чоловік, дружина, батько, мати, вітчм, мачуха, син, дочка, пасинок, падчерка, рідний та двоюрідний брати, рідна та двоюрідна сестри, рідний брат та сестра дружини (чоловіка), племінник, племінниця, рідний дядько, рідна тітка, дід, баба, прадід, прабаба, внук, внучка, правнук, правнучка, зять, невістка, тесть, теща, свекор, свекруха, батько та мати дружини (чоловіка) сина (дочки), усиновлювач чи усиновлений, опікун чи піклувальник, особа, яка перебуває під опікою або піклуванням службовця). Другу групу складають особи, які стають близькими службовцю за наявності чотирьох обставин у їх сукупності, а саме: спільного проживання; пов'язаності спільним побутом; наявності взаємних прав та обов'язків із суб'єктом; характеру сімейних взаємовідносин [7, с. 232]. Якщо вартість подарунка

від близької особи складає більше 5 прожиткових мінімумів (10 тис. 510 грн.), то такий подарунок обов'язково має бути відображений у щорічній декларації. Якщо ж вартість подарунка перевищує 50 прожиткових мінімумів (105 тис. 100 грн.), то про його отримання необхідно вказати у повідомленні про суттєві зміни у майновому стані [11].

Законом передбачена можливість одержання подарунків без обмежень, коли йдеться про загальнодоступні знижки на товари, послуги, виграші, призи, премії, бонуси. Критерієм правомірності їх одержання є загальнодоступність, тобто можливість отримання посадовими/службовими особами так приватними особи.

Порушення встановлених у ст. 23 Закону України «Про запобігання корупції» обмежень щодо одержання подарунків тягне за собою адміністративну відповідальність згідно зі ст. 172⁵ Кодексу України про адміністративні правопорушення. Наразі існує судова практика притягнення до адміністративної відповідальності осіб за одночасне порушення обмежень щодо одержання подарунків та конфлікту інтересів, що у зв'язку ним виникають. Наприклад, враховуючи характер вчинених правопорушень, а також їх кількість, суд притягнув ОСОБУ_1 за ч. 1 ст. 172-7, ч. 2 ст. 172-7, ч. 1 ст. 172-5 КУпАП до адміністративної відповідальності у виді штрафу – двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян. ОСОБА_1, працюючи на посаді головного державного інспектора митного поста, порушила встановлену законом заборону щодо одержання дарунка (пожертви), неправомірно отримавши у подарунок грошові кошти в сумі 500 грн. від ОСОБИ_2 за вчинення певних дій, а саме: за безпроблемне (безперешкодне) ввезення товарів побутової хімії на територію України та неініціювання перевірки законності даного перевезення, чим вчинила адміністративне правопорушення, передбачене ч. 1 ст. 172-5 КУпАП. Окрім того, при прийнятті рішення ОСОБА_1 не повідомила у письмовій формі безпосереднього керівника в порушення вимог п. 1,4 ст. 23, п. 1 ст. 24, п/п. 2, 3 п. 1 ст. 28 Закону України «Про запобігання корупції», вчинила дії (одержала подарунок) та прийняла рішення (про непроведення огляду) в умовах реального конфлікту інтересів під час виконання своїх службових

обов'язків, чим вчинила адміністративні правопорушення, передбачені ч. 1 ст. 172-7 та ч. 2 ст. 172-7 КУпАП [14, с. 106]. Зауважимо, що сам факт отримання незабороненого законом подарунку ситуацію конфлікту інтересів не створює. Однак при зверненні згодом особи, яка його дарувала, у публічного службовця виникає детермінований даруванням-отриманням подарунку конфлікт інтересів між приватним інтересом та службовими/представницькими повноваженнями [15, с. 148]. Отже, при з'ясуванні факту перебування особи, уповноваженої на виконання функцій держави та місцевого самоврядування, у ситуації конфлікту інтересів, необхідно встановити перелік обставин, пов'язаних з часом виконання службових повноважень і моментом одержання подарунків.

Висновок. Резюмуючи, зазначимо, що легальні обмеження щодо одержання подарунків ґрунтуються на правовому постулаті щодо розмежування подарунків на заборонені, дозволені із певними обмеженнями та дозволені. Дозволені подарунки даруються близькими особами або одержуються як загальнодоступні знижки на товари, послуги, загальнодоступні виграші, призи, премії, бонуси. Заходи запобігання та врегулювання конфлікту інтересів спрямовані на суб'єктів, на яких поширюються дія Закону України «Про запобігання корупції», а саме: осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування; осіб, які для цілей Закону України «Про запобігання корупції» прирівнюються до попередньої категорії осіб (посадові особи юридичних осіб публічного права, у тому числі в сфері охорони здоров'я; особи, які надають публічні послуги; представники громадських об'єднань, наукових установ, навчальних закладів; експерти відповідної кваліфікації; інші особи, які входять до складу конкурсних комісій, громадських рад. Конфлікт інтересів у вищевказаних категоріях осіб може виникати не в будь-який момент одержання подарунку, а лише якщо це відбулося до або під час виконання своїх обов'язків в інтересах дарувальника. Рішення, прийняте особою на користь особи, від якої вона чи її близькі особи отримали подарунок, вважається таким, що прийняте в умовах конфлікту інтересів, та підлягає скасуванню.

ЛІТЕРАТУРА

1. Shevchuk, O. Conflict of interest in the activities of judges in Ukraine and the European Union: a comparative legal study./O. Shevchuk, O. Lysodyed, N. Matyukhina, O. Babaieva, S. Davydenko. *Juridical Tribune Journal*. 2023. Vol. 13. Issue. 2. P. 261–282. DOI:10.24818/TBJ/2023/13/2.06.
2. Про затвердження Державної антикорупційної програми на 2023–2025 роки: постанова Кабінету Міністрів України від 4 березня 2023 року № 220. *Офіційний вісник України*. 2023. № 31. Ст. 1685.
3. Одержання подарунків особами, уповноваженими на виконання функцій держави або місцевого самоврядування: роз'яснення Міністерства юстиції України від 28 липня 2011 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0053323-11#Text>.
4. Рівчаченко С.В. Запобігання та врегулювання конфлікту інтересів як спосіб протидії корупції: автореферат. ... канд. юрид. наук. Запоріжжя, 2017. 24 с.
5. Пантелеев С.М. Адміністративно-правове регулювання антикорупційних заборон та обмежень у діяльності поліцейських в Україні: дис... докт. філософії за спец.: 081 – Право. Одеський держ. ун-тет внутрішніх справ, Одеса, 2021. 270 с.
6. Лупу А.К. Адміністративно-правове забезпечення дотримання антикорупційних обмежень в публічній службі України : дис... канд. юрид. наук: 12.00.07. К.: ЗУНУ, 2021. 216 с.
7. Пастух І.Д. Запобігання та врегулювання конфлікту інтересів у публічно-правових відносинах засобами адміністративного права. дис. ... докт. юрид. наук: 12.00.07. НАВС. 2021. 518 с.
8. Федчишин С. А. Правообмеження посадових осіб дипломатичної служби щодо одержання подарунків: необхідність врахування специфіки. *Актуальні проблеми держави і права*. 2022. № 96. С. 107-114.
9. Про запобігання корупції: Закон України від 14 жовтня 2014 року № 1700-VII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1700-18>.
10. Цивільний кодекс України: Закон України від 16 січня 2003 року № 435-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. №№ 40–44. Ст. 356.
11. Щодо застосування окремих положень Закону України «Про запобігання корупції» стосовно запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, дотримання обмежень щодо запобігання корупції: Методичні рекомендації Національного агентства з питань запобігання корупції від 21 жовтня 2022 року № 13. URL: <https://wiki.nazk.gov.ua/wp-content/uploads/2022/10/Metodychni-rekomendatsiyi-vid-21.10.2022-13.pdf>.
12. Коломоєць, Т.О., Кукурудз, Р.О. Подарунки для публічних службовців в Україні: заборона, обмеження чи дозвіл як оптимальна модель правового регулювання. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2018. Вип. № 2. С. 92–96.
13. Про затвердження Типової антикорупційної програми юридичної особи: наказ Національного агентства з питань запобігання корупції від 10 грудня 2021 року № 794/21. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1702-21#Text>.
14. Мельник О.Д. Окремі аспекти адміністративної відповідальності посадових осіб закладів охорони здоров'я за адміністративні правопорушення пов'язані із корупцією. Реформування системи охорони здоров'я: корупційні ризики та способи їх усунення: матеріали «круглого столу» (м. Харків, 5 груд. 2019 р.) / ред. кол.: Н.О. Гуророва, В.М. Пашков, В.С. Батиргареева. Харків: Право, 2019. 124 с.
15. Пастух І.Д. Особливості конфлікту інтересів, що виникають у зв'язку із недотриманням публічними службовцями обмежень щодо одержання подарунків. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2018. № 2. Т. 2. С. 145–149.